Новик Віталій Алікович,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права справ
Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Одним з найважливіших завдань нашої держави є захист навколишнього природнього середовища, а саме охорони лісового фонду України, який є її національним багатством та джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Незважаючи на розгалужену систему нормативно-правових актів та систему заходів, які передбачають захист лісового фонду України сьогодні спостерігається негативні тенденції кримінальних правопорушень у сфері охорони навколишнього природнього середовища, у тому числі і лісів.

Причинами цього є недоліки матеріальної бази лісового господарства, яка потребує суттєвого оновлення. У багатьох регіонах України збільшилася частка ослаблених і всихаючих лісів, зокрема похідних ялинників Карпат. Вимагають безвідкладного вирішення питання підвищення адаптаційної здатності лісових екосистем до зміни клімату та антропогенного впливу. Тому ліси потребують посиленого догляду та здійснення заходів у них на засадах екологічно орієнтованого та наближеного до природи лісівництва.

Особливу небезпеку викликають дії осіб, обов'язками яких є безперешкодно обстежувати в установленому законодавством порядку ліси, що перебувають у власності чи користуванні громадян і юридичних осіб; перевіряти в установленому порядку в громадян і юридичнихосіб наявність дозволів та інших документів на використання лісових ресурсів і користування лісами; проводити перевірки додержання лісокористувачами, власниками лісів вимог нормативно-правових актів і нормативних документів з питань ведення лісового господарства; складати протоколи та розглядати відповідно до законодавства справи про адміністративні правопорушення, правопорушення у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів та ін.

Традиційно під запобіганням злочинам розуміється особливий вид соціального управління, покликаний забезпечити безпеку правоохоронюваних цінностей, який полягає у розробці і реалізації цілеспрямованих заходів щодо виявлення і усунення причин та умов злочинності, а також здійснення запобіжного впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки [1].

Саме на Державне агентство лісових ресурсів України, як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, покладається виконання наступних завдань: 1) реалізація державної політики у сфері лісового та мисливського господарства; 2) внесення на розгляд Міністра захисту довкілля та природних ресурсів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства [2].

Головним суб'єктом запобігання вчинення кримінальних правопорушень у галузі охорони лісового фонду є Державна лісова охорона, що має статус правоохоронного органу. Метою її діяльності є здійснення правових, лісоохоронних та інших заходів, спрямованих на збереження, розширене відтворення, невиснажливе використання лісових ресурсів та об'єктів тваринного світу.

Застосування запобіжних заходів повинно бути спрямовано на широке коло суспільних відносин, оскільки сьогодні така діяльність не може обмежуватися тільки сферою впливу правоохоронних органів. У ній мають брати участь усі державні органи, громадські формування і громадяни держави.

Слід зазначити, що превенція кримінальних правопорушень є конкретною діяльністю, яка є обмеженою суворими рамками, хоча при цьому вирішується великий обсяг завдань із заздалегідь не встановленим і змінюваним змістом. Межі цього управління залежать від запобіжного впливу на відповідні об'єкти, його змісту, мети, принципів, пануючих суспільних відносин, від характеру соціально-політичного ладу. Ці ознаки і окреслюють межі і сферу функціонування запобігання [3].

Саме тому вирішальну роль у поступовому зменшенні соціальних суперечностей у всіх сферах соціального життя має відігравати розумна господарсько-організаційна та культурно-виховна діяльність державних органів, підприємств, установ, фірм, громадських організацій. Запобіжний потенціал цієї

діяльності полягає в тому, що вона протидіє негативним явищам і процесам, які сприяють відтворенню або зростанню рівня злочинів, стимулює законослухняну поведінку людини.

В основі такої діяльності повинно покласти систему розподілу напрямків діяльності, оскільки це здійснюється на основі законів і наданих функцій суб'єктам запобіжної діяльності, з одного боку, розробка та реалізація загальних напрямків запобігання, а з іншого конкретизація цих заходів запобігання з врахуванням особливостей об'єкту таких заходів.

Заходами запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються службовими особами у сфері охорони лісового фонду повинна буди діяльність спрямована на удосконалення системи інформаційного забезпечення лісової галузі відповідно до сучасних вимог щодо збалансованого лісоуправління, моніторингу та інвентаризації лісів. Важливим також є підвищення ефективності та якості лісовпорядних робіт з урахуванням вимог щодо цифрової трансформації, прозорості та публічності лісогосподарської діяльності [4].

Відповідно, збереження, відновлення та недопущення вчинення кримінальних правопорушень в цій галузі одним із невідкладних завдань державної політики.

Список використаних джерел

1. Кримінологія і профілактика злочинів: курс лекцій. у 2 кн.; Особлива частина / Александров Ю. В., Гаврилишин А. П., Джужа О. М. та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2000. 201 с.

2. Положення про Державне агентство Державних лісових ресурсів**.** Постанова КМ України від 8 жовтня 2014 р. № 521. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF#n8.

3. Кримінологія. Кримінологія : підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Чернєй, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернєя ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 194 (612 с.).

4. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Розпорядженням КМ України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text.